

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Вили Славчев Захариев, д.м.

Катедра „Превантивна медицина” – Медицински университет – София

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор”

Автор: д-р Росица Василева Петрова, асистент в Катедра по Хигиена,
медицинска екология, професионални болести и медицина на бедствените
ситуации към Медицински университет – Плевен

Тема: „НАВОДНЕНИЯТА – ЗДРАВНИ И ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ
ЗА ДУНАВСКИ РАЙОН”

Научен ръководител: проф. д-р Христианна Романова, д.м.н.

Дисертационният труд на докторанта е обсъден, приет и насочен за защита пред научно жури на разширен катедрен съвет на Катедра по Медицина на бедствените ситуации и морска медицина към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

Д-р Петрова е родена през 1971 г. в гр. Ловеч. През 1995 г. завършва медицина в Медицински университет – Плевен. От 1996 до 2016 г. работи като лекар на различни позиции в доболничната помощ. От 2016 г. до сега е асистент в Катедрата по Хигиена, медицинска екология, професионални болести и медицина на бедствените ситуации, сектор „Медицина на бедствените ситуации“ към Медицински университет – Плевен. Специалист е по Трудова медицина и Медицина на бедствените ситуации (на катастрофите) от 2020 година. Преподава на студенти – бакалаври и магистри (на български и английски език) Медицина на бедствените ситуации и Медицинско осигуряване при бедствени ситуации.

Разработката на д-р Петрова е посветена на един много актуален и значим проблем на общественото здраве не само в национален, но и в глобален мащаб. Анализът на информацията показва тенденция за непрекъснато нарастване на

наводненията. Те са на първо място по честота и нанесени икономически загуби. Това налага задълбочено и многостранно проучване, анализиране и очертаване на най-важните проблеми, които стоят за решаване пред институциите за защита, системата на медицинското осигуряване и повишаване информираността и подготовката на населението за правилно поведение при наводнение.

Представения ми за рецензия дисертационен труд на д-р Петрова е в общ обем от 168 страници. Онагледен е с 10 таблици, 44 фигури, 7 карти, 3 схеми и 8 приложения. В библиографията са включени 200 литературни източника, от които 119 на кирилица и 81 на латиница. Основните литературни източници са от последните години, което е позволило на дисертанта да представи един задълбочен литературен обзор, разглеждащ изучавания проблем в контекста на най-съвременните изследвания в тази област в другите страни и у нас. Дисертационният труд е написан на съвременен научен език и много добър стил. Докторантът борави правилно с използваната в текста научна терминология.

Литературният обзор е съставен от седем части по начин, който хронологично следва основните аспекти на съвременните проучвания и публикации, имащи отношение към изследваните от автора проблеми. Компетентно са анализирани българските и чуждестранни публикации през последното десетилетие. Особено задълбочени, детайлни и полезни са анализите и оценките, направени от докторанта по отношение на: значителния риск от катастрофални наводнения в Европа и Република България, характеристиката и последиците от наводнения, медицинското осигуряване на населението и очертаващите се екологични проблеми.

В заключение, следва да отбележа, че направеният от докторанта синтез на литературните източници и материалът, представен в тази глава заслужава висока оценка. Изключително богат, компетентно и критично анализиран от автора, той показва неговата висока осведоменост по разглежданата проблематика. Направените анализи и заключения дават възможност на д-р Петрова да разработи и успешно да приложи една рационална и адекватна за конкретното проучване съвременна методика.

Във втората глава на разработката, на базата на задълбочено и критично направения литературен обзор са определени ясно целта и задачите, както и програмата и методите за осъществяване на научното изследване. Включени са 5 задачи с конкретен характер, изпълнението на които съответства на поставената основна цел с оглед защитаване на изградената хипотеза в дисертационния труд. Задачите са достатъчно, като авторът се е ограничил от включване на излишно

голям брой. За осъществяването на поставените задачи се изисква собствен принос от страна на дисертанта. Адекватно и точно са формулирани обектът, признаците на наблюдение, логическите и техническите единици при това проучване, както и дизайна и организацията на проучването, което представлява същността на представеният за рецензиране дисертационен труд. Обемът на извадката гарантира постигане на представителност и висока достоверност на получените статистически резултати при направените корелации. Анонимно са анкетирани 240 души български граждани – 120 на възраст между 18 и 39 години и 120 на възраст между 40 и 64 години. Достоверността на индивидуалната първична информация е много висока. Обработката на данните е реализирана посредством статистически пакет IBM SPSS Statistics 19.

Използваният за постигане целта на проучването методичен инструментариум е изчерпателен и адекватен на потребностите за решаване на поставените научни задачи. Той включва описание на използваните при проучването социологически методи: документен; метода на пряката индивидуална и групова анкета чрез разработена специална анкетна карта, адаптирана съобразно реално съществуващите условия в България, на базата на извършения документен анализ, както и метода за критичен анализ и синтез на научна литература.

При обработката на събраната първична информация докторантът използва следните статистически методи: дескриптивен анализ – средна аритметична, стандартно отклонение, относителни и абсолютни честоти. Тестове за изследване на зависимости между описателни данни – χ^2 на Пирсън, точен тест на Фишер. Непараметричен тест на Кръскал-Уолис за сравнение на две или повече независими извадки. Представеният материал показва, че авторът е разработил и приложил една съвременна и комплексна научна методика, с помощта на която провежда успешно своето цялостно мащабно проучване и получава достоверни и надеждни резултати.

Следващата глава от дисертационната разработка е озаглавена „Собствени проучвания“. В нея са представени и анализирани получените резултати, като напълно се обхващат всички поставени задачи от дисертанта.

Анализът на резултатите от собствените проучвания е проведен на добро методично ниво, което е позволило на докторанта да достигне до значими изводи и заключения. Ето някои от тях:

- основният риск от наводнения в Дунавски район е природен, като районите със значителен потенциален риск от наводнения представляват 49% от

всички населени места и общини;

- според направената предварителна оценка на риска от наводнения от всички функциониращи водни тела (реки, езера) 43.13% се намират в състояние на сериозен риск;
- в двете проучени общини Плевен и Свищов са разработени и налични – предварителна оценка и план за управление на риска от наводнения, както и добра организация на медицинската помощ;
- проведеното проучване показва недостатъчни придобити знания и умения за защита при възникване на наводнение, като висок процент респонденти (70%) са с нагласа за необходимост от повишаване на информираността, знанията и уменията за защита при наводнение или друго бедствие;
- за подобряване на теоретичната и практическата си подготовка над 50% от респондентите имат готовност за групово участие в училище, колеж и университет.

Представените изводи и предложения следват логично от материала, изложен в цялостната разработка. Налице е институционална насоченост на предложените препоръки, представлявайки интерес, както в теоретично, така и в практическо отношение, адресирани към университетските структури, Министерство на здравеопазването, ГД „ПБЗН“, Български червен кръст, към областното и общинско ръководства и работодателите.

Разработката има несъмнен приносен характер. Посочените приноси могат да се приемат като развитие на теорията и практиката на медицинското осигуряване при наводнения. Според мен дисертационният труд има съществени приноси и достойнства в следните насоки:

- обобщен и анализиран е рискът от наводнения за Дунавски район, факторите от които той зависи и възможните здравни последици, и екологични опасности за обществото;
- предложени са схеми за ранно предупреждение и оповестяване на опасност от наводнение в болничните заведения и принципна организационна схема за първоначално разпределение на пострадалото население за евакуация и лечение;
- представени за внедряване са основни превантивни мерки в дейността на лечебно-профилактичните заведения за намаляване на негативните ефекти и ограничаване възникването на епидемии по време и след наводнения;

- разработени са протоколи за подготовка на лечебните заведения и са определени действията, и отговорностите на ръководството, медицинския персонал, транспорта и пациентите при риск в района и извън района на наводнението;
- доказана и анализирана е недостатъчната информираност, ниската самооценка на знания и умения за поведение и защита от наводнения в социологически проучвания сред 240 български граждани;
- разработени са листовки за повишаване информираността и знанията на населението по въпроси, касаещи наводненията.

Авторефератът отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р България и Правилника по прилагането му. Той отразява вярно структурата и съдържанието на труда, като акцентира върху най-важните моменти и изводи от изследванията.

Във връзка с дисертационния труд докторантът е реализирал три научни публикации, които отразяват отделни части от разработката.

Нямам съществени критични бележки отнасящи се до стойността на дисертационния труд. Препоръчвам на д-р Петрова да популяризира подходящо сред колегите своите научни резултати.

В заключение смятам, че дисертационния труд, на тема „Наводненията – здравни и екологични проблеми за дунавски район“, отговаря на всички критерии и давайки положителната си оценка, препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да присъди напълно заслужено образователната и научна степен „доктор“ на асистент Росица Василева Петрова.

23. 02. 2021 г.
гр. София

Член на научното жури:

/проф. д-р Вили Захариев, д.м./